

Újjáépítési feladatok Csongrád vármegye népoktatási intézeteiben

Irta: Dr. Judik Ferenc

A második világháború vihara iskoláinkban is komoly károkat okozott, noha Csongrád vármegye országos viszonylatban a szerencsésebb vármegyék közé tartozik, mert a győzelmesen előrenyomuló Szovjet Hadsereg, ebben a vármegyében nem volt kénytelen nagyobb hadművelleti tevékenységet kifejteni. A légítámadások ideje is rövidebb volt. Mindezek következtében a budapesti és dunántúli vármegyék iskoláihoz viszonyítva az épületkárok kisebbek.

A vármegye 405 népiskolai épületéből mégis megrongálódott 164. Teljesen elpusztult 19. Népiskolai épületnek nevezem mindazokat az iskolaeépületeket, amelyekben 6-14-15 éves korig, tehát a tanköteles korig bezárólag tanulnak a gyermekek. (Általános iskola, polgári iskola, vagy a gimnázium alsó tagozata.)

Megrongálódott a vármegye 855 tanterméből 182. Teljesen elpusztult 27. A 368 tanítói, tanári, altiszti és igazgatói lakásból megrongálódott 98. Teljesen elpusztult 23. Az épületek sorsában osztoztak az iskolai felszerelési tárgyak is. 2311 iskolai pad 5380 ülőhellyel és 984 iskolai bútor vált a háború martalékává. Erősen a veszteség a könyvtárakban és a szemléltetési eszközökben is. A legsürgősebb újjáépítési munka már a harcizaj elhallgatása után azonnal megindult. A szülők és pedagógusok nagyszerű összefogásának eredményeképpen még az infláció dühöngése idején sok megsérült iskolát helyreállítottak. 1947. február 1-ig helyreállítottak 91 iskolaépületet, 96 tanterem és 36 tanítói természetbeni lakás.

Az újjáépítés során azonban nem kizárólag a háborús károkat szükséges helyreállítani. A népi demokráciában annyi iskolát kell fenntartani, hogy a nép valamennyi tagja megszerezhesse a népi kultúra elemeit a 6 éves kortól kezdve a 14-15 éves korig bezárólag.

Csongrád vármegyében a tankötelesek száma 1947. február 1-én 41.347. Az iskolába lényegesen eljárt 37.200. A tankötelesek 10 százaléka tehát nem részesült oktatásban. Az iskolától való távolmaradás oka részben iskolakerülés, részben pedig ruha- és cipőhiány a téli időszakban. Az iskolaköteles korban lévő gyermekek 15 százaléka a nyomasztó szegénység miatt kenyérkereseti foglalkozást is kell vállalni részben a szorgalmi idő alatt, részben pedig azon kívül.

A 41.347 iskolaköteles korban lévő tanulóra 815 tanterem jut. Egy tanteremre 40 tanulót számítva a vármegye területén a tanteremszükség-

let a népoktatási intézeteknél 1034. Felépítendő tehát 219 új tanterem.

Községekben és tanyákon, de bizonyos tekintetben a városokban is tanítói természetbeni lakások építése szükséges. A 250 tanyai iskola mellől mérsékelt számítás szerint is 110 tanítói természetbeni lakás hiányzik.

Az iskolai munka sikerét a demokratikusan gondolkodó, jól képzett tanterő biztosítja. Tanyai és falusi népünk iskoláiban komoly tanterőhiány mutatkozik.

A 41.347 tankötelest 1281 tanterő tanítja.

A városok és nagyobb községek belterületi iskoláiban a tanterők száma bőséges, a tanyákon azonban kevés. A tanyákról való pedagógusmenekülés nemcsak a múltban, de a jelenben is állandósult törekvés. Az okok első sorban anyagi vonatkozásúak. Szép szavakkal, alkalmassal ígérgetésekkel, vagy kolduspénzsekkel a tanyai tanítók problémáját megoldani nem lehet.

A tanyáról mindaddig megszökik a tanterő, amíg anyagi juttatásokban nem látja biztosítva mostohább életviszonyának ellenértékét.

Az iskolák újjáépítésének egyik részletmunkája a tanterők megfelelő kiképzése. Elsősorban népi származású szaktanterők képzése szükséges. A tanyákra és községekbe szakirányú munkát végző tanterők beosztása a legközelebbi feladat.

A demokratikus népoktatás szerves része az iskolaorvosi intézmény. A lakosság 25 százaléka a 00-15 éves korcsoportba tartozik. Ebből a korcsoportból lépnek be a termelő munkába a társadalmi egyedek és a társadalom élettereje, egészsége biológiai tekintetben attól függ, hogy a 00-15 éves korban milyen gondozást kaptak az egyedek. A letűnt időben ez a gondozás csak a kiváltságosok részére jutott. A múltban megszerzett embervédelmi és kulturális

célok mögött imperialista elgondolások húzódtak meg. Egészségápolási intézményes módon, kulturált, jóléti csak az kapott, aki a kiváltságos réteghez tartozott és munkájával a feudális hatalom céljait szolgálta. A tehetséges szegény „Lázárok” ezrei pedig öröklötték a betegségek, nyomor és elnyomás súlya alatt. Kultúrát adni magáért a kultúráért, embervédelmi intézményeket szervezni az emberért, jólétet adni azért, mert a boldoguláshoz mindenkinek joga van, ez a múltban nem volt kormányprogram.

A demokratikus életforma megköveteli, hogy az iskolaorvosi intézmény, mint az orvosi prevenciót biztosító szerv, nagy apparátussal lépjen fel.

Tartozzék hatáskörébe a csecsemőgondozás irányítása, az óvodák, napközi otthonok ellenőrzése és vegye intenszív gondozása alá az iskolákban a termelő munkára előkészülő nép valamennyi egyedét. Ebből a gondozásból nem maradhat ki senki, aki beleszületett a magyar társadalom egyetemébe. Az iskolaorvosi intézmény lesz hivatott népünket a stagnáló sorsból a progresszív életutemű népek sorába emelni.

Az iskolák és kulturális intézmények felépítése mellett végre

szükséges a népi kultúrát mindenki részére egyformán nyújtó általános iskola becsületos megszervezése.

Jogi és közigazgatási praktikák alkalmazásával ne engedjük a régi osztályérdekeket szolgáló, vagy osztályok szerint tagozódó iskolák átmentését. A munkásosztály komoly öntudattal örködjék attól, hogy a tanköteles korban mindenki kapja meg az általánosiskola ismeretanyagát.

A magyar munkásosztály a 3 éves terv szerint vállalja a lerombolt és hiányzó iskolák felépítését, de követeli és ellenőrzi a demokratikus szellemű iskolarendszer és módszer megvalósítását.

A dolgozó kisemberek filléreiből és kétkezi munkájából épül fel Ujsomogyitepen a Rákosi Mátyás Népház

Az ország minden részéből érkeznek felajánlások a népház építésének támogatásához — A MKP téglajegyeit pártokivüliek is tömegesen vásárolják

(Szeged, május 3.) Mint már jelentettük, a MKP széleskörű akciót kezdeményezett az Ujsomogyitepi dolgozóinak érdekében. Szeged egyik legszegényebb külvárosáról van szó, ahol a múlt reakciós rendszere megtagadott minden lehetőséget a kulturális felemelkedésre. A MKP kezdeményezésére Ujsomogyitepen felépítik a

»Rákosi Mátyás Népházat«, ahol a fiatal magyar demokrácia vezet a kulturális felemelkedés felé a dolgozókat. Takács János építész már el is készítette a tervezetet és az illetékes hatóságok azt jóvá is hagyták, ami azt jelenti, hogy az építkezés már meg is kezdődhet. Hiszen Szeged vá-

ros is magáévá tette a kezdeményezést és Dénés Leó polgármester közbenjárására megfelelő szép helyet ajánlottak fel a kulturális céljaira. A MKP azonban tovább ment a szervezésben. A nagyszegedi végrehajtó bizottság körlevelet küldött szét az ország valamennyi nagyüzemi pártszervezetéhez, amelyben építési anyagot vagy pénzbeli támogatást kért, hogy a népház a legrövidebb időn belül elkészüljön.

A körlevelekre már egymásután be is futnak a lelkes és értékes levelek. A Magyar Kommunista Párt Ajka-Csingeri szervezete azt írja, hogy nekik csak kis, 120 személyt befogadó mozgóképszínházuk van,

más termék nincs, azonban átérzik az ujsomogyitepi kulturház felépítésének jelentőségét és ezért

a mozi egyheli tiszta bevételeivel járulnak hozzá a kulturház felépítéséhez.

Egy másik levél a somoskőújfalusi pártszervezet részéről érkezett.

Az ügy érdekében örömmel bocsátanak 6 vagon alapkőzetet ingyen a kulturház építésének céljára.

szerelnék a felajánlott értékes anyagot mielőbb leszállítani, hogy az építkezést sürgősen megkezdjék. Csepelről a Magyar Posztógyár Rt. 200 forinttal sietett az ujsomogyitepiek segítségére. És így tovább. A nemes akciót az egész ország támogatja. Garmadával jönnek a levelek és a felajánlások, amelyek mind egy-egy lépéssel viszik közelebb a megvalósulás felé a nemes akciót.

Az építkezés alkalmával azonban olyan anyagokra is szükség lesz, melyeket készpénzért kell megvásárolni. Ezért

a MKP téglajegyeket nyomtatott 1, 2, 5 és 10 forintos értékben, hogy a kisemberek felajánlásaikkal támogathassák az akciót.

Minden dolgozót áthat az a tudat, hogy pénzadománya néhány téglát jelent a kulturház falához. A téglajegyeket nemcsak kommunisták vásárolják, örömmel állapíthatjuk meg, hogy jelentős a pártokivüliek száma, akik támogatják az akciót. A dolgozó nép, a munkás, a paraszt, az értelmiség pártokon belül és pártokon kívül kezdi megtalálni egymás kezét, amelyet ha most jól megszorítanak, felfedezik az örök igazságot, hogy a továbbiakban is csak együtt haladhatnak.

A Rákosi Mátyás Népházat a dolgozó nemzet építi a maga pénzével és kétkezi munkájával, magának. Az első lépcsőfok a nép kulturális felemelkedésének útján.

Belvárosi-mozi

Telefon: 6-25.

Május 5-én, hétfőn premierben és a következő napokon bemutatjuk a METRO-MOPEX legújabb filmattrakcióját

GRETA GARBÓ

ezidei egyetlen filmjét a

Kétarcu asszony

vidám játék a szerelemmel
Partnere a legszimpatikusabb
amerikai férfi sztár

MELWIN DOUGLAS

HIRADÓ

Előadások: 4, 6 és 8 órákor.
Pénztárnyitás délelőtt 11-12, délután az előadások előtt félórával.

Szegedi Kereskedelmi és Iparbank

Klauzál 2 és Kárász-utca 4. sark.

Alapítva: 1867-ben. Tel.: 3-89.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

betéteket igen előnyösen gyűmölcsöztet, kölcsönök folyósítása kedvező feltételek mellett.

Anyaintézetek:

a Magyar Általános Hitelbank és a magyar Leszámlázó és Pénzváltóbank útján közvetlen összeköttetések a tőzsdépályával.

Értékpapír vételi és eladási megbízások azonnali lebonyolítása.

Saffe-fülkék olcsón bérelhetők.

Többéves budapesti gyakorlat után MEGNYILT dr. Birnfeld Sámuelné

angol és francia női ruhaszalonja

Legújabb eredeti modellrajzok után ruhák, kosztümök, kabátok a legszebb kivitelben készülnek. Alakítások, igazítások jutányos áron. Marx-tér 17. (Mikszáth Kálmán-utca sark.)